

Aan: Ministerie van I en M

Van: Stichting Natuurinformatie
Postbus 41139
9701 Cc Groningen

Betreft: **Zienswijze Kabinetsnotitie Stelselwijziging Omgevingsrecht.**

Groningen, 11 april 2012

Geachte Minister,

Graag maakt de Stichting Natuurinformatie gebruik van de mogelijkheid om te reageren op uw Kabinetsnotitie Stelselwijziging Omgevingsrecht.

De Stichting Natuurinformatie is eigenaar van de internet-database Waarneming.nl. Met ruim 16 miljoen waarnemingen van flora en fauna, bijeengebracht door bijna 45.000 gebruikers, beheert zij een van de grootste gegevensbanken op het gebied van ruimtelijke informatie in Nederland. De waarnemingen maken deel uit van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

Verplichting om voor gegevens te betalen leidt tot verminderd gebruik

De informatie in onze natuur-databank is voor particulier gebruik gratis te raadplegen. Voor zakelijk gebruik, zoals het opstellen van een bestemmingsplan of passende beoordeling, worden gebruikers doorverwezen naar het Natuurloket en de Gegevensautoriteit Natuur. In de praktijk blijkt dit voor veel gemeenten, ecologische adviesbureaus echter een te hoge drempel te vormen. Zij maken dan wel (oneigenlijk) gebruik van de gratis informatie afkomstig uit onze databank, maar weigeren te betalen voor aanvullende informatie welke via het Natuurloket verkrijgbaar is. Hierdoor worden waarnemingen zonder toestemming van onze Stichting als beheerder in juridische procedures gebruikt.

De Stichting Natuurinformatie stuurt in een dergelijk geval de gebruiker van de gegevens het verzoek om het rapport of de passende beoordeling niet te gebruiken, en alsnog gegevens via het Natuurloket aan te kopen. Uiteraard leidt dit tot vertraging en verwarring, en daarmee onnodig hoge (plan)kosten.

Wij hopen dat u dit "knelpunt in de praktijk" wilt wegnemen door het ons mogelijk te maken om onze informatie gratis aan bedrijfsleven en overheden aan te kunnen bieden. Helaas worden wij gedwongen om deze informatie wel laagdrempelig aan te bieden aan particulieren, maar niet aan overheden en het bedrijfsleven. Het huidige financieringsmodel van het Natuurloket gaat er immers van uit dat de kosten voor het ter centraal ter beschikking stellen van (natuur)gegevens door zakelijke afnemers wordt betaald. Indien wij onze informatie gratis ter beschikking stellen aan deze doelgroep, ondergraven wij het verdienmodel van de Gegevensautoriteit Natuur.

Regering erkent dat omgevingsrecht baat heeft bij breed beschikbaar stellen van gegevens

In uw Kabinetsnotitie Stelselwijziging Omgevingsrecht erkent u dat toepassing van het omgevingsrecht gebaat is bij het systematisch verzamelen en breed beschikbaar stellen van (gebiedsgerichte) gegevens over de fysieke leefomgeving. U erkent bovendien dat voor de besluitvorming en monitoring het van groot belang dat informatie actueel en betrouwbaar is. Modellen voor het monitoren of meten van omgevingsaspecten dienen valide en onomstreden te zijn en de resultaten ervan dienen waar mogelijk aan elkaar gekoppeld te kunnen worden op gebieds- of locatieniveau.

Wij onderschrijven uw analyse volledig. Het succes van onze databank laat zien dat het heel goed mogelijk is om tegen relatief zeer lage kosten informatie actueel en betrouwbaar ter beschikking te stellen aan een breed publiek.

Regering wil invoeren Gegevensautoriteit onderzoeken en gegevens openbaar maken

In uw Kabinetsnotitie stelt u mede op aanraden van de adviesgroep Verkeer en Vervoer voor of bezien

kan worden of een aparte “Gegevensautoriteit Ruimte” moet worden ingesteld, dan wel dat gebruik kan worden gemaakt van bestaande (kennis)instellingen. U stelt vervolgens voor om de aanbeveling van de Raad van State over te nemen, en een of meer landelijke databanken met gegevens over “ruimte” aan te leggen. Uw streven is om zoveel mogelijk de gegevens waarover de overheid beschikt via open standaarden voor het publiek toegankelijk beschikbaar te stellen.

De Stichting Natuurinformatie ondersteunt uw voornemens op hoofdlijnen, en is tevreden over de aandacht die u aan dit onderwerp wilt geven. In de volgende alinea's gaan wij dieper op deze onderwerpen in.

1) Gegevensautoriteit Ruimte is noodzakelijk

De Stichting Natuurinformatie is van mening dat het instellen van een aparte “Gegevensautoriteit Ruimte” absoluut noodzakelijk is. Deze gegevensautoriteit kan in navolging van de Gegevensautoriteit Natuur meetprotocollen vaststellen, uitwisseling van databanken mogelijk maken, en uitspraken doen over de kwaliteit van gegevens.

Ruimtelijke informatie welke is verzameld volgens de richtlijnen van deze Gegevensautoriteit Ruimte kan worden gebruikt bij het opstellen van ruimtelijke plannen. Indien een belanghebbende bezwaar maakt tegen dit ruimtelijk plan, kan direct worden vastgesteld of “tegeninformatie” ook aan de vereiste kwaliteit voldoet. Hierdoor kan de Raad van State eenvoudiger vaststellen welke bezwaren wel, en welke niet een rol kunnen spelen bij een rechtszaak. Hierdoor nemen de proceskosten en -duur af. Bovendien zal er waarschijnlijk ook minder vaak een beroep worden gedaan op de inzet van de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (StAB).

De Gegevensautoriteit Natuur heeft inmiddels ruime ervaring met deze “regie-functie”, en kan worden omgevormd tot een “Gegevensautoriteit Ruimte”.

2) Richt een “Nationale Databank Ruimte” op

Momenteel is informatie over de ruimtelijke kenmerken van ons land verspreid over talloze databanken en instituten. Voorbeelden zijn het Dinoloket, Rijkswaterstaat, Alterra, en het RIVM. Door naar voorbeeld van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) een centrale “Nationale Databank Ruimte” op te richten, wordt al deze informatie gebundeld en voor belanghebbenden ter beschikking gesteld. Ook de ruimtelijke basisregistraties zoals voortkomend uit de INSPIRE-verplichtingen kunnen in deze databank worden opgenomen. Ook hier geldt dat er inmiddels ruime ervaring is met het ontwerp en beheer van de NDFF. Deze databank kan dan ook als “kern” fungeren van de nieuwe Nationale Databank Ruimte.

3) Stel informatie openbaar en gratis ter beschikking en creëer een gelijk speelveld

Het “rechtenvrij” aanbieden van ruimtelijke informatie leidt tot nieuwe, innovatieve toepassingen. Google Maps is het bekendste voorbeeld, maar ook GPS is een voorbeeld van een ruimtelijke dienst die door de (Amerikaanse) overheid openbaar toegankelijk beschikbaar is.

In Nederland heeft het Ministerie van EL&I recent voor een bedrag van 4 miljoen euro aan satellietfoto's gekocht. Deze foto's worden gratis ter beschikking gesteld aan belangstellenden. Rijkswaterstaat heeft het Nationaal Wegenbestand openbaar toegankelijk gemaakt, net als de ecotopenkaart van het riviereengebied. Bij het RIVM is het mogelijk om de gegevens uit het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit in te zien. Een groot aantal overheidsinstellingen stelt haar verzamelde gegevens dus al gratis voor een ieder beschikbaar.

Aan de andere kant zijn er nog veel (semi)overheidsinstellingen waar gegevens alleen na vaak forse betaling beschikbaar zijn. Een goed voorbeeld hiervan is het Landelijk Grondgebruiksbestand Nederland van Alterra. De gegevens zijn alleen na betaling van forse bedragen per CD-ROM te ontvangen. Ook het Natuurloket vraagt geld voor raadplegen van verspreidingsgegevens van flora en fauna, gegevens die veelal door vrijwilligers in hun vrije tijd verzameld zijn.

De Stichting Natuurinformatie stelt voor om een “Level playing field” of “Gelijk Speelveld” in te stellen,

en alle ruimtelijke informatie welke (grotendeels) met gemeenschapsgeld is verzameld gratis en in een open bestand ter beschikking te stellen op een centrale locatie. Uiteraard kan de Nationale Databank Ruimte deze centrale positie innemen.

Informatie welke in ieder geval gratis beschikbaar dient te worden gesteld zijn kaartmateriaal (topografische kaarten), landgebruik, grondwaterstanden, luchtkwaliteit, statistische gegevens afkomstig van het CBS, Bodemkaarten, Geomorfologie, historisch grondgebruik, waterkwaliteit, luchtkwaliteit, en verspreidingsgegevens van flora en fauna. Ook de informatie over toekomstig grondgebruik van de Nieuwe Kaart van Nederland hoort bij deze "basisinformatie". De rijksoverheid kan deze informatie centraal inkopen, zoals zij momenteel al met satellietfoto's doet. Daarnaast kan er een bijdrage worden geleverd voor het ontsluiten en analyseren (dus niet verzamelen) van de informatie, waardoor de onderzoeks- en proceslasten voor bedrijfsleven en overheden sterk afnemen.

4) Richt een "Informatiehuis Ruimte" op

Het beheer van de Nationale Databank Ruimte kan door een "Informatiehuis Ruimte" worden uitgevoerd. Naar analogie van de Informatiehuizen Marien en Water kan een dergelijke instelling de feitelijke koppeling van de diverse databanken verzorgen. Zoals al aangegeven heeft de organisatie achter de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) ruime ervaring met het koppelen van technisch zeer verschillende gegevensbestanden. Mogelijk kan deze organisatie het beheer voor dit "Informatiehuis Ruimte" in opdracht van het ministerie van IenM verzorgen.

Een ander goed werkend voorbeeld is het Vlaams Instituut voor de Zee: een kennisinstituut welke geen eigen onderzoek uitvoert, maar gegevens van derden verzamelt en vervolgens ter beschikking stelt.

5) Maak 1 ministerie verantwoordelijk voor het systematisch verzamelen en beschikbaar stellen van gebiedsgerichte gegevens

Zoals u in uw notitie aangeeft heeft het omgevingsrecht baat bij het systematisch verzamelen en breed beschikbaar stellen van (gebiedsgerichte) gegevens over de fysieke leefomgeving. Wij stellen voor dat deze belangrijke taak voortaan onder de verantwoordelijkheid van 1 ministerie valt, zodat dit ministerie deze taak met kracht ter hand kan nemen.

Tot slot: het Lid van de Tweede Kamer Dijkgraaf (SGP) heeft op 6 februari 2012 vragen gesteld over de mogelijkheid om gegevens uit het Natuurloket gratis en vrij ter beschikking te stellen aan belanghebbende partijen. De Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie antwoord op 22 maart 2012 dat dit niet mogelijk is. De Gegevensautoriteit Natuur streeft naar een kostendekkende exploitatie door het vragen van een bijdrage. De (rijks)overheid levert geen aanvullende middelen meer. In het licht van het voortgaande, en dan met name het aanschaffen van commercieel beschikbare satellietfoto's met als doel om ze vooral aan de landbouw gratis ter beschikking te stellen, willen wij u met klem vragen om een "gelijk speelveld" te creëren en kosteloze verstrekking van gegevens uit bijvoorbeeld het Natuurloket mogelijk te maken.

Met vriendelijke groet,

namens de Stichting Natuurinformatie

Martijn de Jong

Lenze Hofstee

mail@martijndejong.nl

Lenze@carex.nl

Postadres: Postbus 41139, 9701 CC Groningen.